

UMIROVLJENICI I MIROVINE U HRVATSKOJ U PROSINCU 1995. GODINE

U nas se mnogo raspravlja o teškom položaju umirovljenika. Pri tome se iznose statistički podaci kojim se argumentiraju različiti stavovi. Mi smo u našem časopisu već jednom objavili osnovne podatke o mirovinama i umirovljenicima u Hrvatskoj ("Revija za socijalnu

politiku" 2/1994.) Ovaj put, radi aktualnosti problematike, jednostavno želimo ažurirati neke ključne pokazatelje o umirovljenicima i mirovinama u Hrvatskoj koji sami za sebe govore i koji mogu poslužiti za ocjenu njihovog stanja.

Tablica 1.

Kategorije umirovljenika i visine prosječnih mirovina u Hrvatskoj u prosincu 1995. godine prema mirovinskim fondovima

Kategorije umirovljenika	Broj umirovljenika	Prosječna mirovina u kunama*
Fond radnika		
- starosni	406.272	974,88
- invalidski	179.560	869,02
- obiteljski	185.653	754,99
UKUPNO	771.485	897,33
Fond samostalnih privrednika		
- starosni	6.204	774,30
- invalidski	5.963	690,78
- obiteljski	5.476	505,96
UKUPNO	17.643	662,60
Fond poljoprivrednika		
- starosni	31.186	247,28
- invalidski	11.084	239,72
- obiteljski	6.400	210,60
UKUPNO	48.670	240,74
Sveukupno umirovljenika**	837.818	-

* U prosječnu mirovinu uključen je dodatak od 100 kuna koji se daje na osnovu uredbe Vlade.

** Ukupnom broju treba dodati 27.591 umirovljenika koji su mirovinu ostvarili u trima bivšim republikama bivše zajedničke države (BiH, Crna Gora i Srbija), pa je onda ukupan broj umirovljenika 865.409.

Za procjenu stanja mirovina važan je odnos broja aktivnih osiguranika i broja umirovljenika. Krajem prosinca prošle godine u Fondu radnika bilo je osigurano 1.340.951 osoba, pa je koeficijent odnosa osiguranika i umirovljenika bio 1,68. U Fondu samostalnih privrednika bilo je osigurano 77.549 osoba, pa je taj koeficijent bio 4,39. U Fondu poljoprivrednika bilo

je 149.481 osiguranik, a koeficijent odnosa s umirovljenicima bio je 3,07. Dakle, koeficijenti odnosa aktivnih osiguranika i umirovljenika očito su povoljniji nego se to uobičajeno iznosi u javnosti. Možda greška nastaje radi toga što se iz kalkulacije isključuju neke kategorije osiguranika (npr. zaposleni u vojsci i policiji).

Tablica 2.

Broj i struktura umirovljenika u prosincu 1995. godine čije mirovine djelomično ili u cijelosti po zakonu mora plaćati država

Kategorije umirovljenika	Broj	Struktura u %
- pripadnici bivše JNA	17.638	10,3
- borci NOR-a	94.405	55,2
- djelatni sastav hrvatske vojske i hrvatski branitelji	13.621	8,0
- MUP, pravosuđe i Hrvatska domovinska vojska	43.169	25,2
- bivši politički zatvorenici	2.198	1,3
UKUPNO	171.031	100,0

Od ukupnog broja umirovljenika 19,8% spada u kategoriju za koju je država obvezna plaćati određene iznose kako bi nadoknadila neuplaćene doprinose. Ukupne obveze Republike Hrvatske za mirovine pod povoljnijim uvjetima u 1995. godini iznosile su 1.386.922 tisuće kuna, što je činilo 13% svih sredstava u

tri fonda. Tome treba dodati obveze države za dodatak za djecu u iznosu od 48.786 tisuća kuna. Prema tome, za normalno funkcioniranje mirovinskih fondova veoma je važno da država pravovremeno izvršava svoje obveze prema ovim kategorijama umirovljenika i korisnika dječjih dodataka.

Tablica 3.

Umirovljenici korisnici zaštitnog dodatka u prosincu 1995. godine prema fondovima

Kategorije umirovljenika	Broj korisnika	Postotak od broja umirovljenika te kategorije
Fond radnika		
- starosni	24.734	6,8
- invalidski	22.884	12,7
- obiteljski	33.551	18,1
UKUPNO	84.169	10,9
Fond samostalnih privrednika		
- starosni	339	5,5
- invalidski	524	8,8
- obiteljski	1.558	28,3
UKUPNO	2.421	13,7
Fond poljoprivrednika		
- starosni	1.412	4,5
- invalidski	758	6,8
- obiteljski	429	6,7
UKUPNO	2.599	5,3
SVEUKUPNO*	89.189	10,6

* Postotak je izračunat bez umirovljenika iz bivših drugih republika bivše SFRJ.

Kao što vidimo, nešto više od desetine umirovljenika dobiva zaštitni dodatak na mirovinu. Zaštitni je dodatak u stvari "socijalna pomoć" sadržana u mirovini, pa se kod rasprave o novom zakonu spominje mogućnost da se on kao

obveza prebaci na teret fondova socijalne zaštite. Shvatljivo je da su zaštitni dodaci najčešće prisutni kod obiteljskih umirovljenika koji primaju najmanje mirovine.

Tablica 4.

Struktura ukupnih sredstava u tri mirovinska fonda prema namjeni u 1995. godini

Kategorije izdataka	Iznos u tisućama kuna	Udio u %
1. Mirovine (bez zaštitnog dodatka)	7.437.942	69,7
2. Naknade invalidima rada i djeci invalidima	257.632	2,4
3. Zaštitni dodatak	133.542	1,2
4. Naknada za tjelesno oštećenje	51.695	0,5
5. Doplata za pomoć i njegu	94.805	0,8
6. Dodatak na mirovinu (prema uredbi Vlade)	413.087	3,9
7. Izdaci za zdravstveno osiguranje (stopa doprinosa 25%)	1.782.483	16,7
8. Troškovi provedbe mirovinskog osiguranja	496.115	4,6
UKUPNO	10.667.301	100,0

Uz mirovine daleko su najznačajniji izdaci za zdravstveno osiguranje, a potom za administrativne troškove. Zanimljivo je da je ukupni iznos dodataka na mirovine na temelju vladine

uredbe preko tri puta veći od iznosa za zaštitne dodatke. Dakle, mada velik broj umirovljenika prima zaštitni dodatak u ukupnom se iznosu ne radi o velikim novcima.

Na kraju iznosimo i osnovnu strukturu utrošenih sredstava u tri mirovinska fonda u 1995. godini (u tisućama kuna):

- Fond radnika 10.398.027 ili 97,4%
- Fond samostalnih
privrednika 166.303 ili 1,6%
- Fond poljoprivrednika 102.972 ili 1,0%

Postoji, dakle, ogromni nesrazmjer u veličini fondova. Pretpostavljamo da će zbog poja-

ve novih osiguranika u budućnosti Fond samostalnih privrednika rasti, a da će se, s obzirom na očekivano kretanje poljoprivrednog stanovništva, Fond poljoprivrednika smanjivati. Nadajmo se da će se radi novog zapošljavanja povećati i Fond radnika.

Izvor podataka: *Materijali Republičkog fonda mirovinskog osiguranja*

Priradio: Vlado Puljiz